

יוצא לאור על-ידי
צעירי אגודת חב"ד – המרכז
עורך: מנחם ברוד
יו"ר: הרב יוסף יצחק אהרונוב

שיחת השבוע

מהו האינטרס של המדינה

האם הגדלת מספר היהודים היא אינטרס של המדינה היהודית?
אם לא, מדוע המדינה משקיעה הון תועפות בהעלאת עולים לארץ?

מי מפחד מעוד ילד יהודי? (צילום: שאטרסטוק)

הדיון הציבורי שהתעורר בעקבות כוונת האוצר לקצץ בקצבאות הילדים הידרדר במהירות לתהומות של הסתה, שנאה ורשעות. "הורים שמביאים ילדים לעולם צריכים לדאוג לפרנסתם, ולא להטיל את הנטל על המדינה", חזרה ונשמעה האמירה הפופוליסטית. כך, בלי בושה, חזרו דוברים מכובדים על משפט שכל קשר בינו ובין האמת אפילו אינו מקרי.

האומנם המדינה היא הדואגת לפרנסתם של ילדים? וכי משהו מעלה על דעתו כי אפשר להחזיק ילד מקצבה חודשית של 175 ש"ח? הלא ברור לחלוטין כי עול הפרנסה של הילדים נופל כולו על כתפי ההורים. בעלי משפחות ברוכות ילדים מקבלים עליהם את העול הזה בשמחה ובגאווה. מניין צצו אפוא האמירות השקריות כי נטל פרנסתם של הילדים הושלך לעבר המדינה?!

נשק במאבק

אבל נשאל שאלה אחרת: האם ריבוי ילודה יהודית הוא אינטרס של המדינה היהודית? אם לא, מדוע המדינה משקיעה הון תועפות בהעלאת עולים לארץ? מערכת שלמה ומסועפת של שליחי עלייה והטבות קליטה נועדה להמריץ יהודים מרחבי העולם לעלות לארץ-ישראל ולהקל את קליטתם בה. מדוע המדינה עושה זאת?

ברור לכול כי יש למדינת היהודים אינטרס עליון להגדיל את הרוב היהודי ולחזק את בסיס קיומנו כאן. אויבנו משתמשים בגאווה בילודה כבנשק במאבק נגדנו. הם שמחים על כל ילד נוסף, ורואים בו עוד נקודת יתרון במאבק בין העמים. לכן המדינה מעוניינת כל-כך להעלות ארצה עוד ועוד עולים, כי זה אינטרס חיוני בעבור המדינה היהודית.

והנה, בשעה שהעלייה הידלדלה והצטמצמה מאוד בשנים האחרונות, יש לפנינו מאגר שיכול להגדיל את מספר היהודים בארץ – הילודה. האין זה אינטרס של המדינה לעודד את הילודה ולהבטיח את הרוב היהודי בארץ-ישראל?

אך טבעי הוא לצפות מהמדינה כי תטה שכם לעזרת ההורים שמקבלים עליהם משימה

לאומית גדולה וחיונית זו. אל דאגה, קצבת הילדים אינה פוטרת את ההורים מלשאת בעול הפרנסה, אבל היא מבטאת הכרה בחשיבות האתגר ויש בה שותפות מסויימת בנטל.

אלא ששנאה כלפי מגזרים מסויימים היא הגורמת למקבלי ההחלטות לאבד כיוון. במקום לעודד ילודה, מנסים לצמצמה. לפני עשור החליטו לצמצם את הקצבאות מן הילד החמישי והלאה. ילד שני, שלישי ורביעי מקבלים 263 ש"ח, ואילו הילד החמישי והבאים אחריו מקבלים 175 ש"ח בלבד. למה? וכי משפחה שיש לה חמישה או שמונה או עשרה ילדים זקוקה לעזרה הזאת פחות ממי שיש לו שלושה ילדים? הכוונה הזדונית שקופה לחלוטין.

כן ירבה וכן יפרוץ

עכשיו רוצים לקצץ עוד יותר בקצבאות הילדים ולהכביד עוד יותר על משפחות ברוכות ילדים. איך אפשר להסביר מדיניות מרושעת ונטולת בושה זו? האומנם הסכנה הגדולה ביותר הנשקפת לנו היא מעוד ילד יהודי במדינת ישראל?

אל יהיו לאיש אשליות. "וכאשר יענו אותו – כן ירבה וכן יפרוץ". הגזרות האלה לא יצמצמו את הילודה בקרב משפחות בעלות אמונה בה ובתורתו. אולי יהיה להן קשה קצת יותר, אבל אנו יודעים כי מי שנותן חיים נותן גם מזונות, ובורא העולם לא יקפח את שכרם של מי שממלאים בנאמנות את המצווה הראשונה בתורה.

ספרים

פניני המלבי"ם

בעריכת אהרן קינדרמן
בהוצאת המחבר

שני כרכים, לקט פנינים מתוך חיבוריו של המלבי"ם. בחלק השני פניני המלבי"ם על שבת ומועדים. טל' 052-4895436.

שארית מנחם

מאת הרב שמואל יעקב רובינשטיין
בהוצאת מכון למוד אגדה

מבחר מאמרים שכתב מי ששימש רב אגודת הקהילות בפריס. את המאמרים ערכו נכדיו על-פי כתביו. 396 עמ'. טל' 057-3153640.

עשה לך רב

מאת הרב משה מרדכי טוביאס
בהוצאת המחבר

תשובות קצרות לשאלות הלכתיות בבית היהודי. המחבר הוא הרב של קדימה-צורן. 270 עמ'. טל' 03-5782689.

חסידים אנשי מעשה

מאת זלמן רודרמן
בהוצאת המחבר

אוצר של סיפורים אותנטיים על דמויות מופת של חסידים במאתיים וחמישים השנים האחרונות. 272 עמ'. טל' 1-700-704120.

זמני השבוע

ניוירוק	דטרויט	מיאמי	לוס אנג'לס
7:35	8:15	7:35	7:20
8:39	9:21	8:29	8:19

המודל: יום ששי, 7 בבוקר, 49 דקות ו16 חלקים
ראש חודש סיוון: ביום השישי
פרקי אבות: פרק ה

300 בתי חב"ד מוקד חב"ד
לשירותכם *3770

כתובת המערכת: ת"ד 14 כפר חב"ד 60840
טל' 972-72-2770100 • פקס 972-3-9606169
www.chabad.org.il • chabad@chabad.org.il

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ולכשרות

נא לשמור על קדושת הגיליון

אין שליטה על יהודי

אמונה, מכיוון שאדונו הגוי עושה כך. מכיוון שנמכר לגוי והוא עבדו של אדונו, אולי מותר לו לנהוג כמותו כלפי חוץ, במעשה בלבד, בלי אמונה באיללים חלילה.

בירור הרע הגמור

ועל זה אומרים לו, שגם במעשה חיצוני בלבד אין הוא יכול להינתק מהקב"ה. גם בהימכרו לגוי אין לגוי שליטה עליו בענייני תורה ומצוות, ועד שאפילו במעשה חיצוני בלבד אין הגוי אדון על היהודי.

זהו הקשר בין תחילת הפרשה ובין סופה: תחילת הפרשה מלמדת שיהודי עומד מעל לטבע, ואין הוא כפוף למגבלות הטבע. סוף הפרשה מלמד דבר עמוק יותר, שגם בזמן הגלות, ואפילו במצב נחות עוד יותר, שיהודי נמכר לגוי עובד אלילים - גם אז "לא תעשו לכם... את שבתותיי תשמורו ומקדשי תיָראו". התורה נותנת ליהודי תוקף לברר גם את הרע הגמור, עד שמביאים לידי "ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דיבר".

(תורת מנחם כרך לט, עמ' 435)

התורה שאף במצב כזה עליו להיזהר מעבודה זרה ולשמור את השבת. נמצא שמדובר ביהודי שירד לשפל המדרגה ממש!

אם-כן תחילת הפרשה וסופה מייצגים שני קצוות מנוגדים לחלוטין. תחילת הפרשה מדברת על מצב שבו יהודים עומדים מעל לטבע לגמרי, עד שאין הם צריכים לחשוש מהימנעות מעבודת האדמה בשנת השמיטה, ואילו סופה של הפרשה מדבר על מצב ירוד ונחות ביותר, עד שיש מקום ליהודי לחשוב כי מותר לו לעבוד אלילים ולא לשמור את השבת.

מעשה חיצוני בלבד

ההסבר קשור במשמעות העמוקה של הציוויים בסוף הפרשה. איך ייתכן שצריך להזהיר יהודי שלא לעבוד עבודה זרה, והוא כל יהודי, אפילו קל שבקלים, מוכן למסור את נפשו על קידוש השם?!

ברור שאין יהודי מעלה על דעתו לעבוד אלילים. השאלה שיכולה להתעורר אצלו היא אם מותר לו לעשות מעשה חיצוני, בלי

יש כלל: "נעוץ תחילתן בסופן וסופן בתחילתן". הסוף וההתחלה קשורים זה בזה. גם ההתחלה והסוף של פרשיות התורה צריכים להיות קשורים. אולם בפרשת בהר יש לכאורה מרחק עצום בין תחילת הפרשה ובין סופה.

הפרשה נפתחת בציווי "כי תבואו אל הארץ... ושבתה הארץ שבת לה". יש כאן ברכה והבטחה שהכניסה לארץ תהיה באופן שמיד יגיעו לדרגת "שבת לה". כמו-כן הפרשה מתארת ניסים מופלאים שלמעלה מדרך הטבע: "וציווייתי את ברכתי... לשלוש השנים". היכול של שנה אחת יספיק לשלוש שנים.

למעלה מהטבע

לעומת זה, סיום הפרשה מתאר מצב הפוך לחלוטין: שם מופיע הציווי "לא תעשו לכם אלילים... את שבתותיי תשמורו". מה הקשר בין אזהרת עבודת אלילים לשמירת שבת? מסבירים חז"ל שהדברים אמורים ליהודי הנמכר לגוי עובד אלילים, והוא יכול לחשוב "הואיל ורבי [=אדוני] עובד עבודה זרה... מחלל שבתות... אף אני". מזהירה אותו

אמרת השבוע

תיקון הפרנסה

אחד מחסידיו של רבי דוד מטולנה, שסבל מקשיי פרנסה גדולים, נכנס אליו והתאונן על מצבו. בסיום דבריו אמר: "נראה שהתקיים בי מאמרו של רבי שמעון בן-אלעזר בגמרא - הַרְעוּתִי אֶת מַעֲשֵׂי וְקִיפַחְתִּי אֶת פְּרִנְסַתִּי". כשסיים את דבריו נאנח אנחה כבדה.

אמר לו רבי דוד: "ההבדל בין רבי שמעון בן-אלעזר וביןך הוא שרבי שמעון נאנח כשאמר 'הרעותי את מעשי', ואילו אתה נאנח כשאתה אומר 'וקיפחתי את פרנסתי'..."

התעורר החסיד לתקן את מעשיו, וגם פרנסתו השתפרה.

פתגם חסידי

"מלאך, מלאך, אין זו גבורה גדולה להיות מלאך בשמים. רד לארץ ועמול על מאכל ומשקה, גידול ילדים ופרנסה, ואז נראה אם תישאר מלאך" (רבי משה מקוברין)

פרנסה | מאת הרב אליעזר ברוד

מן המעיין

פרנסה ושלום

"ואכלתם לחמכם לשובע וישבתם לבטח בארצכם" (ויקרא כו,ח). כשאין הפרנסה מצויה, המריבה מצויה; זה חוטף את פת לחמו של חברו. אבל כאשר "ואכלתם לחמכם לשובע", אזי "וישבתם לבטח", הבריות שרויות בנחת ובשלום.

(ארונו של יוסף)

אין צורך לנדוד

כשאין פרנסה מצויה, אדם נאלץ ליטול בידו את מקל הנדודים ולהגר מארצו, כפי שנאמר באברהם "ויהי רעב בארץ וירד אברם מצרימה לגור שם". זה שאומר הכתוב: "ואכלתם לחמכם לשובע", ואז "וישבתם לבטח בארצכם" - לא תצטרכו לעזוב את הארץ חלילה.

(תוספת ברכה)

חיזוק האמונה והביטחון

עבודתו של בעל עסק צריכה להיות בחיזוק האמונה והביטחון הגמורים בה', הזן והמפרנס לכל בשר, כי הוא יתברך ייתן לו את פרנסתו ברווח. יתרה מזו, עליו להיות שרוי בשמחה וטוב לבב באמת, כאילו פרנסתו כבר מזומנת לפניו.

(הרבי הרי"צ מליובאוויטש)

רגש פנימי

כל יהודי מאמין שהקב"ה זן ומפרנס לכול, אבל

זה בדרך מקיף. ביטחון בה' הוא רגש פנימי. על הבוטח בה' נאמר (תהילים לבי,י) "הבוטח בה' חסד יסובבנו".

(אגרות קודש)

כלי טהור

על האדם מוטל לעשות כלי לפרנסתו. עליו להשתדל שכלי זה יהיה טהור מכל סיג ופסולת של הונאה וכדומה, ושהכול יהיה על-פי דיני התורה. זה כלי ראוי לברכה העליונה, שתהיה לו ברכה כפולה - פרנסה ברווח ופרנסה שמופנית למקום הראוי.

(היום יום)

השכל אינו מועיל

את השכל יש להשקיע בידיעת התורה, ואין להתעמק בענייני פרנסה יתר על המידה. אנו רואים לפעמים שמי שאינו מכניס הרבה שכל בענייני פרנסה - מצליח, ואילו בעל שכל, המשקיע את כל שכלו בענייני פרנסה - אינו מצליח.

(לקוטי תורה)

ממה חיים

מי שאין פרנסתו מובטחת לו ברור מניין הוא חי, מאמונה וביטחון בה'; אולם מי שפרנסתו מובטחת, מניין הוא חי?...

(רבי שמחה בונם מפשיסחה)

המשרת הזר

רבי לייב שרה'ס, מגדולי תלמידיו של המגיד ממזריטש, נהג לנדוד בעיירות ישראל, ובנדודיו אלה הביא לידי הצלה גשמית או רוחנית של יהודים.

יום אחד, לעת זקנתו, בא עם עוזרו, רבי עזריאל מפלוצק, שהיה איש מעלה בזכות עצמו, לבית מזיגה ששכן בעיירה קטנה, לא הרחק מהעיר וילנה. הוא לן שם בלילה, ובבוקר אחרי התפילה ביקש לקרוא לבעל הבית. "לך־נא אל רחוב הנוכרים, שבו מתגורר נסיך פלוגי, ואמור לו שיבוא אלי", אמר הצדיק בקול מצווה.

בעל הבית, שלא הכיר את רבי לייב, הביט בו בתימהון. "הלוא סכנת נפשות ממש ליהודי להיכנס לרחוב הזה, ועוד להעז לקרוא לנסיך הפולני המפורסם לבוא אל אדם שאינו מכיר!". אולם הצדיק השיב לו בתקיפות: "דע לך כי הנני לייב שרה'ס, ועליך לצייט לי, שלא תאחר חלילה את המועד". התעלם האיש מאזהרת הצדיק ופנה לענייניו.

פתאום נפלה אשתו למשכב, וכעבור כמה דקות אף שני ילדיו התפתלו ממכאובים. הבין האיש כי הדבר נובע מהקפדתו של האורח, שבוודאי צדיק הוא, וכי עליו לקיים את דבריו.

בלב נכנע חזר אל האורח והביע את נכונותו ללכת. פחד ואימה אחזוהו, אולם בריאותם של אשתו וילדיו היו בראש מעייניו. רבי לייב הרגיעו והבטיחו כי לא יאונה לו כל רע, וגם בני ביתו יבראו מיד.

האיש יצא לדרך, נכנס אל הרחוב המסוכן, אך נדמה היה כי איש אינו רואהו. כאשר בא לארמון הנסיך לא גירשוהו, וכאשר שמע הנסיך כי יהודי מבקש לראותו, יצא אליו מיד.

מיד כשהזכיר היהודי את שם שולחו, רבי לייב שרה'ס, השתנו פני הנסיך, ובהכנעה הזדרז לצאת מן הבית והלך עם היהודי אל בית המזיגה. בהגיעם שלח רבי לייב את בעל הבית לראות את שלום בני ביתו והוא הסתגר לשיחה עם הנסיך.

בשובו לביתו התפלא הנסיך על התנהגותו. מה גרם לו להישמע להזמנת היהודי שמעולם לא שמע את שמו? הוא שלח את משרתו כדי להזמין אליו את היהודי הזקן, אולם התברר כי מיד אחרי שיחתם עזבו האורח ועוזרו את המקום.

התקרבו ובאו ימי חג הפסח. פתאום נעלם המשרת הגוי של בית המזיגה,

לפני בית המשפט ונפסק דינו למוות, אולם לשם ביצוע גזר הדין נדרשה חתימתו של הנסיך הפולני.

להפתעת הכול ביקש הנסיך לדחות את ביצוע גזר הדין. הוא נימק זאת ביציאתו הקרובה ליריד הסוסים השנתי, וטען כי הוא נזקק ליהודי הזה שניחן בטביעת עין בסוסים

והופצה שמועה כי היהודי הרגו, כדי להשתמש בדמו לאפיית מצות. היהודי נעצר והחוקרים החלו לענותו כדי שיודה ב'אשמה'.

היהודי לא עמד בייסוריו ובחר להודות במיוחס לו. צהלו הגויים ואנשי המשטרה על תפיסת ה'פושע', וכל יהודי האזור נבוכו. היהודי הובא

לומדים גאולה מאת מנחם ברוד

נבואות כפשוטן?

כאשר הרמב"ם (הלכות מלכים פרק יב, הלכה א) דן בנבואות על "וגר זאב עם כבש" וכדומה, הוא קובע כי אינן כפשוטן אלא נאמרו בלשון של "משל וחידה". כוונתו לרמז, לדעתו, שעם ישראל, שנמשל לכבש, יהיה בשלום עם רשעי הגויים, המשולים לזאב. ומסיים הרמב"ם: "וכל כיוצא באלו הדברים בענין המשיח, הם משלים".

לעומת דעה זו אנו מוצאים במקומות רבים בגמרא מאמרים, שמהם משתמע כי בימות המשיח ישתנו סדרי העולם. למשל, הגמרא אומרת (בסוף כתובות): "עתידין כל אילני־סרק שבארץ־ישראל שייטענו פירות". גם הראב"ד משיג על דברי הרמב"ם וכותב: "הלאו בתורה (נאמר) 'והִשְׁבַּתִּי חיה רעה מן הארץ'" – שזה שינוי מנהגו של עולם.

ביטול מנהגו של עולם

מפרשי הרמב"ם מנסים לתווך בין הדעות. הרדב"ז, למשל, מבחין בין ארץ־ישראל לשאר העולם: "מה שראוי להאמין בזה, שהדברים הם גם כפשוטם בארץ־ישראל... אבל בשאר ארצות עולם כמנהגו נוהג והכתובים הם משל".

הרמב"ן (דרשת 'תורת ה' תמימה', כתבי רמב"ן כרך א, עמ' קנ"ד) טבור כי אין זה חידוש מהותי בבריאה, שכן מלכתחילה נברא העולם בדרך שבעלי החיים לא פגעו זה בזה. במקום אחר (בפירושו לתורה, ויקרא כ"ו) הוא מאריך בכך יותר: "כאשר היה העולם מתחילתו, קודם חטאו של אדם... לא היה הטרף בחיות הרעות. רק מפני חטאו של אדם, כי נגזר עליו להיות טרף לשיניהם, והושם הטרף טבע להם גם לטרוף זו את זו".

אך לכאורה התמיהה הגדולה ביותר על דברי הרמב"ם היא מעניין תחיית המתים. הלא הרמב"ם קובע את תחיית המתים לאחד מ"ג העיקרים, ואין ספק שתחיית המתים היא ביטול ברור של מנהגו של עולם וחידוש במעשה בראשית. אין יכול אפוא הרמב"ם לומר, שבימות המשיח לא ייבטל דבר ממנהגו של עולם?

שתי תקופות

הרבי מליובאוויטש (לקוטי שיחות כרך כז, עמ' 191) מסביר שהרמב"ם מפריד בין ההיבט של ימות המשיח, הקשור בגדריו ההלכתיים של המשיח, ובין דברים שיקרו בתקופה מאוחרת מזו בימות המשיח עצמם.

גדרו ההלכתי של המשיח הוא – שלמות בחיי התורה והמצוות. לשם כך אין צורך בשינוי מנהגו של עולם. כדי שתושג שלמות בקיום התורה ומצוותיה צריך רק שאומות־העולם לא יפריעו לעם־ישראל, שייבנה בית־המקדש ושכל היהודים יתקבצו לארץ־ישראל, ויוכלו לקיים את התורה בשלמותה. מבחינה זו אכן אין הכרח בניסים ובנפלאות ואף לא בחזרה לימי בראשית, אלא בעולם כמנהגו, שיתנהל כעולם מתוקן. זה בעצם עניינו של המשיח, וכך הרמב"ם מגדיר את מהותם של ימות המשיח הקשורים בתפקידו זה של המשיח.

אולם אחר־כך, לאחר התקופה הקשורה בביאת המשיח ובשלמות התורה שתושג על־ידו, תיפתח תקופה שנייה, שבה אכן יתקיימו דברי הנביאים כפשוטם – העולם יחזור למצבו הבראשיתי הנעלה, ואף יהיו חידושים במעשה בראשית ויחיו המתים. אולם אין זו תקופה הקשורה בביאת המשיח, אלא מהות נפרדת העומדת בפני עצמה.

כל זה – מבחינת הגדרים ההלכתיים ההכרחיים. אבל הרי אנו יודעים, שכל סדר התקופות ומהלך האירועים שיתרחשו בהן תלויים בשאלה אם הגאולה תבוא באופן של "זכו" או של "לא זכו". לכן הרמב"ם כותב (באיגרת תחיית המתים שלו, על־פי תרגומו של הר"י קפאח) כי "הייעודים... אשר נאמר כי הם משל – אין דברנו זה החלטי", שכן במצב של "זכו" יראה הקב"ה מיד בתחילת הגאולה ניסים ונפלאות ולא תהיה הפרדה בין שתי התקופות.

טובים. הסכימו השופטים, והנסיך יצא עם היהודי אל היריד, מלווה משמר צמוד.

בעוברים ביריד הבחין פתאום היהודי במשרתו שנעלם. הלה רץ אליו מיד בהתרגשות. בדמעות סיפר לאדונו כי הכומר המקומי זמם להעליל עליו כי רצח את משרתו. פעם אחר פעם ניסה לשכנע את המשרת הנאמן לברוח לעיר רחוקה, והוא סירב. לילה אחד תפסו אותו גברתנים, הושיבוהו בעגלה ונסעו עמו למרחקים, ושם הותירוהו בודד ואומלל.

"אתמול בלילה", ממשיך המשרת ומספר, "פגשתי יהודי זקן, וזה ציווה עליי לעלות על עגלתו והוביל אותי לכאן אל היריד. הוא אמר לי לחפש אותך כאן, ואכן סוף־סוף מצאתיך. אבקשך להחזירני לעבודתי, כי לא עזבתי את ביתך מרצוני".

באותו רגע זוכר האיש באורח, והבין כי בוודאי הוא שהביא את משרתו אליו. תחילה לקח את המשרת הרעב לפונדק, ציווה להאכילו כראוי והורה לו לחכות לו במקום. ארזו חזר אל הנסיך עם הסוסים שחבר.

מרוצה מהקנייה אמר הנסיך ליהודי: "ודאי זוכר אתה את ביקורי אצלך בעקבות הזמנתו של היהודי הזקן שהתארח אצלך".

"ודאי, זוכר אני", השיב היהודי.

"אם־כן, אספר לך מה אמר לי באותו יום", המשיך הנסיך. 'אם יום אחד יבקשו ממך לחתום על גזר דינו של בעל בית המזיגה, בקש לקחתו עמך תחילה אל היריד לקנות סוסים'.

"כשראיתי את פסק הדין בענייניך, הבנתי שאיש קדוש היה הזקן ודבריו מתגשמים עכשיו. קיוויתי שכאשר אקח אותך עמי אל היריד, ימצא מוצא לצרתך, אולם עתה הנני תמה מה הועילו דברי אותו צדיק?".

לרגע הזה חיכה היהודי. הוא ביקש מהנסיך לבוא עמו אל הפונדק שבו השאיר את משרתו ואמר: "הנה מצאתי כאן את משרתי שנעלם, ואשר העלילו עליי כי רצחתי אותו".

לא היה קץ להפתעתו של הנסיך, אך הוא הוסיף לשאול: "אם כן מדוע הודית באשמה?".

הסביר לו היהודי כי לא היה בכוחו לשאת את העיניניים. "מכאן תלמד", הוסיף, "כי כל ההאשמות המוטחות ביהודים בשקר יסודן".

בבואם לעיירה נדהמו הכול לראות את המשרת ה'נרצח' בריא ושלם. הוא סיפר לשופטים את אשר אירע. בבת אחת התהפך הדין, היהודי שוחרר והכומר נפל בבור שכרה ליהודי.

ארכאולוגיה בעקבות השורשים

התקבל לעבודה ברשות העתיקות, כמנהל חפירות. הוא מתגורר ביישוב אדם. שינוי בחייו אירע כשהחל להתקרב לחסידות ברסלב. "פתאום הבנתי שאפשר לקיים את המצוות מתוך שמחה", הוא מסביר. חבריו ברשות העתיקות לא הופתעו. "הם ידעו שאני מתחזק", הוא מחייך. "לא פעם מזדמן לנו לשוחח על דת ואמונה".

חייבים לדעת הלכה

לדבריו, עולם הארכאולוגיה בארץ עבר שינוי מהפכני. "יש שני מחנות בקרב הארכאולוגים: מי שיודעים את התנ"ך ואת המקורות, ומי שאינם בקיאים בהם", הוא מסביר. "ארכאולוג טוב חייב לדעת את המקורות. ידיעת ההלכה תורמת רבות גם להבנה המקצועית. מי שחופר בשכבות מתקופת הבית השני חייב להבין הלכה".

מה התגלית שריגשה אותו ביותר? סטורצ'ין: "הראשונה הייתה בבקעת הירדן. במהלך החפירות גילינו מחסן וכתוכו כדים רבים, שלמים. התמונה שראיתי הייתה מדהימה. התחושה הייתה שאתה חוזר לתקופת עבר. התגלית השנייה הייתה בכפר ערבי, שם נחשפה מחצבה לכלי אבן בעבור הכוהנים בבית שני".

הממצאים מספרים

איך הארכאולוגים מתייחסים להצהרות של

כבר שבע שנים עוסק בנימין סטורצ'ין (29) בחפירות ארכאולוגיות, אבל הממצא שנחשף בעת האחרונה ריגש אותו במיוחד. בעמק ציורי, במרחק פסיעה מבתי שכונת קריית מנחם בירושלים, נחשף מקווה טהרה נדיר משלהי ימי הבית השני.

"בשנים האחרונות נחשפו מקוואות רבים בירושלים, אך מערכת הזנת המים שחשפנו בחפירה הזאת היא ייחודית", אומר סטורצ'ין, מנהל החפירה מטעם רשות העתיקות. "מקווה הטהרה מורכב מחלל תת־קרקעי, אשר מדרגות הובילו אליו. את מי הגשמים קיבל המקווה משלושה אגני היקוות, שנחצבו על תקרת המקווה, והזרימו לתוכו את המים באמצעות תעלות. המקווה קשור ככל הנראה לנקודת יישוב שהייתה במקום. סביר כי בגלל היובש פיתחו המתיישבים טכניקות מיוחדות כדי לאגור כל טיפת מים. מעניין לציין כי המקווה עומד בכל הלכות המקוואות, ובכלל זה הקפדה כי לא יהיה לחחול מים ממנו. לכן טיוח המקווה בטיח מיוחד".

מצוות בשמחה

סטורצ'ין הוא זן נדיר בקרב הארכאולוגים. זקן מלא וכיפה גדולה לבנה מעטרים את פניו. הוא נולד בדטרויט שבארה"ב למשפחה שומרת מסורת. כשבגר למד באוניברסיטת ב'גוריון בארץ, ובהמשך סיים את לימודי הארכאולוגיה בחו"ל. בהיותו בן עשרים ושתיים עלה לארץ

פינת ההלכה

קריאת התוכחה

שאלה: מה הם המנהגים הקשורים בקריאת התוכחה בפרשת השבוע?

תשובה: בפרשתנו (ובפרשת תבוא) מופיעים דברי ברכה לבני־ישראל אם ישמרו את התורה, לצד דברי תוכחה אם חלילה לא ישמרו אותה.

על דברי התוכחה שבפרשתנו אמרו חז"ל "אין מפסיקין בהן, אלא (עולה) אחד קורא את כולן", שנאמר (משלי ג,יא): "מוסר ה', בני, אל תמאס, ואל תקוץ בתוכחתו", ואם יפסיק העולה באמצע, נראה כאילו הוא קץ בתוכחה. למעשה נוהגים כך גם בפרשת תבוא, אף שהתוכחה שם אינה חמורה כליכך כפרשתנו. ומכיוון שצריך להתחיל ולסיים בדבר טוב, מתחילים מסיום דברי הברכה ומסיימים בפסוק או יותר אחרי גמר התוכחה.

סטורצ'ין במקווה שנחשף. צילום: אסף פרוץ, רשות העתיקות

הערבים שאין ליהודים שורשים בארץ־ישראל? סטורצ'ין מגחך: "זו טענה מופרכת מיסודה. אתה רואה את השורשים היהודיים בממצא אחר ממצא, מצפון הארץ ועד דרומה. סמלים של מגן דוד, חריטות של מנורת המקדש, לולבים, מטבעות קדומים ועליהם הטבעות בעלות אופי יהודי מובהק ועוד".

איך יודעים לאיזו תקופה לשייך כל ממצא? הוא מספק הצצה על רגל אחת: "יש דרכים רבות. למשל, אם מוצאים שבר של כד או מטבע, בודקים אם נחשף ממצא דומה במקום אחר, וכך מצליבים בין התקופות".

ברכות וישועות

רבים נושעו מברכותיו הקדושות של הרבי מליובאוויטש

גם כיום אפשר לעלות ולהשתטח על 'הציון' הקדוש של הרבי, ולשלוח מכתבים ל'ציון' לבקשת ברכה.

ohel chabad lubavitch, 226_20 Francis

Lewis Blvd. Cambria Heights, N.Y 11411

Tel: 1-718-723 4545, Fax: 1-718-723 4444

www.ohelchabad.org

ספר סודות הגאולה

כל מה שצריך לדעת על הגאולה וביאת המשיח

דמותו של המשיח • תהליכי הגאולה • מה יהיה בימות המשיח • תחיית המתים • ועוד

ספר מרתק, מאיר עיניים, כתוב בסגנון קולח ובהיר, ניקוד מלא

להזמנות: טל' 1 718 604 1020

